

Goed verzekerd?!

CAMPUS HANDBOEK

GEERT DEHOUCK BERT DE PAEP

JOHAN BAERT MIEK DE GRAEVE ANNELEEN GILLÉ RUDI GORIS
MARLIES GYSELAERS CHRISTEL LEEMANS LUC ROSIERS
ANJA VANDERSPIKKEN

Goed verzekerd?!

DE BASIS

D/2013/45/253 – ISBN 978 94 014 1040 3 – NUR 793

Vormgeving cover: Keppie & Keppie
Vormgeving binnenwerk: Peer De Maeyer

© Geert Dehouck, Bert De Paep & Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2013.

Uitgeverij LannooCampus maakt deel uit van Lannoo Uitgeverij,
de boeken- en multimediodivisie van Uitgeverij Lannoo nv.

Alle rechten voorbehouden.

Niets van deze uitgave mag verveelvoudigd worden en of
openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie,
microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgeverij LannooCampus
Erasme Ruelensvest 179 bus 101
3001 Leuven
België

www.lannoocampus.be

INHOUD

OVER DE AUTEURS	11
HOOFDSTUK 1. MAATSCHAPPELIJK EN ECONOMISCH BELANG VAN VERZEKERINGEN	15
1 Verzekeren van risico's	18
1.1 Fasen in riskmanagement	19
1.2 Tussenkost van de overheid	22
2 De verzekeringsmarkt in België	25
2.1 Instellingen en verenigingen FSMA en NBB	25
2.2 Verzekeringstussenpersonen	27
2.3 Verzekeringsmaatschappijen	28
2.4 Tewerkstelling in de sector	31
3 De verzekeringsmarkt in Europa	32
4 De financiële situatie van de verzekeringsmaatschappijen	33
4.1 Rendabiliteit	36
4.2 Solvabiliteit	37
4.3 Analyse van enkele BOAR-takken	40
4.4 Analyse van Leven	40
TEST JE KENNIS	42
INTERMEZZO: JONGERENCASE	45
HOOFDSTUK 2. VERZEKERINGSTECHNIEK	53
1 De wiskundige reserve van een levensverzekeringsovereenkomst	56
2 De voorzieningen in schadeverzekeringen	57
3 Toepassing op de case	59
TEST JE KENNIS	62
HOOFDSTUK 3. BASISBEGRIPPEN UIT DE VERZEKERINGSSECTOR	65
1 Een verzekeringsovereenkomst	67
1.1 De verzekeraar	67
1.2 De verzekeringstussenpersoon	68

1.3	De verzekeringnemer	69
1.4	De verzekerde	70
1.5	De begunstigde of rechthebbende	70
1.6	De NBB en de FSMA	71
1.7	De Ombudsman van de Verzekeringen	73
2	Verzekeringsdocumenten	75
2.1	Het verzekeringsvoorstel	75
2.2	De verzekeringsaanvraag	76
2.3	De voorafgetekende polis	76
2.4	De verzekeringspolis	77
2.5	Het bijvoegsel (bijakte of avenant)	78
2.6	Het vervaldagbericht	78
3	Andere begrippen	80
3.1	Vrijstelling of franchise	80
3.2	Wachttijd	82
	TEST JE KENNIS	83

HOOFDSTUK 4. BASISOVERZICHT VERZEKERINGSPRODUCTEN 85

1	Mobiliteit	87
1.1	Verzekering BA motorrijtuigen	87
	a. Waarborgen	88
	b. Wat bij schade?	91
1.2	Omniumverzekering	96
	a. De waarborgen	96
	b. Schadegeval	98
1.3	Dekking bestuurder en inzittenden	99
1.4	Dekking bijstand	100
2	Patrimonium	101
2.1	Wie heeft belang bij een goede brandverzekering?	101
2.2	Verzekerde personen	102
2.3	De waarborgen	103
	a. Basiswaarborgen	104
	b. Keuze waarborgen	106
2.4	Verzekerde waarde	108
	a. Gebouw	108
	b. Inhoud	109
	c. Verzekering in eerste risico?	110
2.5	Schaderegeling	110
2.6	Premie	111
2.7	Specifieke vragen	112

3	Aansprakelijkheid	112
3.1	Verzekerde waarborgen	113
3.2	Verzekerde personen	114
3.3	Uitsluitingen	116
3.4	Enkele specifieke situaties	116
3.5	Schaderegeling	119
3.6	Premie en vrijstelling	120
4	Personen	120
4.1	Persoonlijke ongevallenverzekering	121
a.	Ongeval	121
b.	Doel van een ongevallenverzekering	122
c.	Dubbel verzekerd?	124
4.2	Arbeidsongevallenverzekering	124
4.3	Verzekering huispersoneel	125
a.	Huispersoneel – verzekerde personen	126
b.	Wat vergoedt een verzekering huispersoneel?	127
c.	Wat als men geen verzekering huispersoneel afgesloten heeft?	127
4.4	Hospitalisatieverzekering	128
a.	Hoe werkt het systeem van een ziekenfonds en wat wordt terugbetaald?	129
b.	De praktijk	129
c.	Remgeld	130
d.	Opname in een ziekenhuis	130
e.	Geconventioneerd of niet?	131
f.	En wat bij een spoedopname?	131
g.	Sociale beschermingsmaatregelen	131
h.	Afsluiten van een hospitalisatieverzekering	132
i.	De waarborgen	133
j.	Enkele specifieke kenmerken of begrippen van een hospitalisatieverzekering	135
k.	Waar kun je een hospitalisatieverzekering onderschrijven?	138
5	Finance	139
5.1	Levensverzekering met dekking bij overlijden	139
5.2	Spaarverzekeringen en pensioenverzekeringen	142
6	Bijstand	147
6.1	Rechtsbijstand	147
6.2	Reisbijstand	150
	TEST JE KENNIS	161

HOOFDSTUK 5. BASISWETGEVING	163
1 Wet landverzekeringsovereenkomst	165
1.1 Ontstaan en opzet van de wet landverzekeringsovereenkomst	165
a. De wet van 11 juni 1874	165
b. De wet van 25 juni 1992 op landverzekeringsovereenkomst	166
c. Specifieke wetgeving met betrekking tot bepaalde verzekeringstakken	168
1.2 Het sluiten van een verzekeringsovereenkomst	169
a. Wat is een verzekering(sovereenkomst)?	169
b. De verzekeringspolis	171
1.3 Wijzigingen tijdens de looptijd van de polis	182
1.4 Opzegging van de polis	184
1.5 Het schadegeval	187
1.6 Enkele begrippen	191
1.7 Een korte schets van de verschillende soorten verzekeringen	194
a. De zaakverzekeringen	194
b. Aansprakelijkheidsverzekeringen	196
c. Rechtsbijstandsverzekeringen	199
d. Persoonsverzekeringen	200
2 Controlewetgeving	201
2.1 Doel	201
2.2 Toepassingsgebied	201
2.3 FSMA	202
2.4 Financiële, technische en juridische controle	202
2.5 Geheel of gedeeltelijke vereffening van de verzekeringsverrichtingen	202
3 Wet op de (her)verzekeringbemiddeling en distributie van verzekeringen	203
3.1 Doel	203
3.2 Toepassingsgebied	203
3.3 Inhoud van de wet	204
3.4 Sociaal statuut	207
TEST JE KENNIS	208

HOOFDSTUK 6. SOFT-LAW	211
1 Gedragscode inzake reclame of informatieverstrekking over individuele levensverzekeringen	213
1.1 Basisprincipes	213
1.2 Financiële infofiche levensverzekering: algemeen	214
1.3 Voorbeeld financiële infofiche	216
2 Moratorium op nodeloos complexe producten	218
TEST JE KENNIS	221

HOOFDSTUK 7. ANDERE WETGEVING	223
1 De wet ter voorkoming van het witwassen van geld en van de financiering van terrorisme	225
1.1 Juridisch kader	225
a. Welke handelingen vallen onder de antiwitwaswet?	226
b. Wanneer is de herkomst van geld of activa te beschouwen als ‘illegaal’?	227
c. Welke verplichtingen vloeien voort uit de wet?	228
1.2 Taakverdeling	232
a. De taken van de verzekeringstussenpersoon bestaan hoofdzakelijk uit:	233
b. De taken van de verzekeringsonderneming bestaan hoofdzakelijk uit:	235
1.3 Tabel van de knipperlichten	236
1.4 Taakverdelingschema tussen de verzekeringstussenpersonen en de verzekeringsondernemingen	244
2 WMPC	251
2.1 Verkoop op afstand	251
a. Begrippen en toepassingsgebied	252
b. Precontractuele informatieverplichtingen	256
c. Default-opties bij verkoop via internet	266
d. Herroepingsrecht	266
e. Inwerkingtreding van de overeenkomst	269
f. Bewijs, aansprakelijkheid en sancties	270
g. Standaardclausules	271
2.2 Gezamenlijk aanbod	274
a. Gezamenlijk aanbod voor financiële diensten verboden	274
b. Uitzonderingen op het verbod	275
2.3 MIFID-regelgeving	275
TEST JE KENNIS	277

BIJLAGE 1	
VOORBEELD VAN EEN NOG IN TE VULLEN VERZEKERINGSVOORSTEL VOOR EEN WONINGVERZEKERING	279

BIJLAGE 2	
VOORBEELD VAN EEN VERZEKERINGSAANVRAAG VOOR EEN AUTOVERZEKERING MET ALS GEKOZEN WAARBORGEN BURGERLIJKE AANSPRAKELIJKHEID, RECHTSBIJSTAND EN BESTUURDER	283

BIJLAGE 3 VOORBEELD VAN EEN VOORAFGETEKENDE POLIS VAN EEN HUURDERSVERZEKERING VOOR EEN APPARTEMENT	286
BIJLAGE 4 VOORBEELD VAN DE ALGEMENE POLISVOORWAARDEN VAN EEN AUTOVERZEKERING	293
BIJLAGE 5 GLOBAAL VOORBEELD UIT DE PRAKTIJK VAN DE AUTOVERZEKERINGEN MET BETREKKING TOT DE BIJZONDERE VOORWAARDEN, HET BIJVOEGSEL EN HET VERVALDAGBERICHT	306
BIJLAGE 6 BIJZONDERE VOORWAARDEN SCHADE AAN PARTICULIERE ZAKEN	316
BIJLAGE 7 VOORBEELD VAN EEN OPZEGBRIEF	317
BIJLAGE 8 VOORBEELD VAN EEN VERVALDAGBERICHT	318
INDEX	321

OVER DE AUTEURS

Johan Baert, licentiaat rechten, is opleidingshoofd Financier-/immobiliën- en verzekersingswezen aan de hogeschool Vives. Een aantal jaren was praktijklector aan de rechtsfaculteit bij professor G.L. Ballon. Momenteel is hij werkzaam in een bank- en verzekeringskantoor.

Miek De Graeve, licentiate rechten, is optieverantwoordelijke rechtspraktijk in het departement Handelswetenschappen en Bedrijfskunde aan de Katholieke Hogeschool Limburg. Zij doceert onder andere gezins- en bedrijfsverzekeringen, en verzekeringsrecht. Miek De Graeve is co-auteur van het hoofdstuk 'Basiswetgeving'.

Geert Dehouck is commercieel directeur bij de onafhankelijke rechtsbijstandverzekeraar D.A.S. Hij is een veelgevraagd, inspirerend spreker die zijn kennis en ervaringen deelt op een begeesterende wijze. Hij wordt beschouwd als een bv, een bekende Vlaming in verzekeringen en werd genomineerd als Insurance Personality 2010.

Bert De Paep is verzekeringsmakelaar. Hij geeft verzekeringsadvies aan particulieren en bedrijven. Hiervoor vertrekt hij van de noden en de situatie van elke persoon om zo samen met hem of haar de meest passende verzekeringsoplossing te kiezen.

Anneleen Gillé is licentiaat TEW (UFSIA) en kwam na een korte periode als onderzoeksassistent in de financiële sector terecht. Als adviseur betalingsverkeer ondersteunde ze bij Bank J. Van Breda en C° kantoren en agenten. Nadien werkte ze ruim 13 jaar als cliëntenadviseur bij een zelfstandige agent van diezelfde bank. Ze specialiseerde zich er op het vlak van vermogensbegeleiding en kredietverlening. Sinds 2010 is ze docent financiële vakken op de Thomas

More Hogeschool in de campus Mechelen.

Rudi Goris Lic. Politieke wetenschappen. Lector financiën en verzekeringen aan de KHLeuven. Meer dan 25 jaar ervaring in de verzekeringssector.

Marlies Gyselaers is licentiate handels- en consulaire wetenschappen, is optieverantwoordelijke financie- en verzekeringswezen en opleidingscoördinator Bedrijfsmanagement in het departement Handelswetenschappen en Bedrijfskunde aan de Katholieke Hogeschool Limburg. Zij doceerde er onder andere gezins- en bedrijfsverzekeringen. Momenteel doceert zij verzekeringsrecht. Marlies Gyselaers is coauteur van het hoofdstuk 'Basiswetgeving'.

Christel Leemans is master in de Toegepaste Economische Wetenschappen (UFSIA). Zij volgde een executive education program aan de Vlerick Management School om zich te bekwamen in de algemene management skills. Als docent is zij verbonden aan de Karel De Grote Hogeschool in Antwerpen (departement Handelswetenschappen en Bedrijfskunde) waar zij hoofdzakelijk actief is binnen de richting Financie- en Verzekeringswezen. Zij is gewezen directeur

bij een grote Antwerpse Verzekeringsmaatschappij en is momenteel ook professioneel actief als zelfstandig zaakvoerder van een verzekeringskantoor.

Luc Rosiers is licentiaat in de Economische Wetenschappen en behaalde ook een licentie in de Rechten en in het Notariaat. Aan de Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen doceert hij o.a. de verzekeringstakken BOAR (Brand, Ongevallen en Allerlei Risico's) en Leven, Beleggingsleer, Financiële actualiteit, Vennootschapsrecht en Registratie-, schenkings- en successierechten. Hij begeleidt de derdejaarsstudenten

van de bachelor Financie- en Verzekeringswezen tijdens hun stage bij de verzekeringsmakelaars, -agenten en -maatschappijen. Ook aan het CVO-Crescendo te Mechelen vervult Luc Rosiers een lesopdracht van de HBO5-cursussen Bank- en beurswezen en Personenbelasting.

Anja Vanderspikken. Na haar studies aan de rechtsfaculteit van de KU Leuven (licentiaat rechtsgeleerdheid 1991), was zij medewerker aan het Centrum Verzekeringswetenschap van de KU Leuven. Daarna deed zij ervaring op in de verzekeringspraktijk, eerst als zelfstandig verzekeringsmakelaar, daarna als bedrijfsjurist bij KBC Verzekeringen NV. In 2007 stapte zij over naar het Hoger Onderwijs (KHLeuven, departement Economisch Hoger Onderwijs) waar zij meewerkt aan onderzoek rond verzekeringsthema's en verzekeringsrecht en schadeverzekeringen doceert.

**HOOFDSTUK 1
MAATSCHAPPELIJK EN ECONOMISCH
BELANG VAN VERZEKERINGEN**

INTERMEZZO: JONGERENCASE

**HOOFDSTUK 2
VERZEKERINGSTECHNIEK**

**HOOFDSTUK 3
BASISBEGRIPPEN UIT DE VERZEKERINGSSECTOR**

**HOOFDSTUK 4
BASISOVERZICHT VERZEKERINGSPRODUCTEN**

**HOOFDSTUK 5
BASISWETGEVING**

**HOOFDSTUK 6
SOFT-LAW**

**HOOFDSTUK 7
ANDERE WETGEVING**

- 1 Verzekeren van risico's
- 2 De verzekeringsmarkt in België
- 3 De verzekeringsmarkt in Europa
- 4 De financiële situatie van de verzekeringsmaatschappijen

TEST JE KENNIS

HOOFDSTUK 1

Maatschappelijk en economisch belang van verzekeringen

In dit hoofdstuk wordt het maatschappelijk belang van verzekeringen benaderd vanuit de kernvragen rond riskmanagement en de tussenkomst van de overheid. Voor het economisch belang wordt gekeken naar de verzekeringsmarkt op Belgisch en Europees niveau. De belangrijkste actoren komen aan het licht en de rendabiliteit en de solvabiliteit komen aan bod.

Binnen een maatschappelijke context is iedereen op zoek naar zekerheid en veiligheid. Als particulier of als onderneming willen we ons behoeden voor onheil.

Hoe kunnen we ons financieel beschermen tegen talrijke en gevarieerde gevaren of risico's, zoals ziekte, ongeval, overlijden, maar ook diefstal, storm, brand, verlies van inkomen en vorderingen tot schadeloosstelling?

Dat kan op verschillende manieren:

- Zelf reserves aanleggen als eerste vorm is een geruststelling.
- Preventie is eveneens een zoeken naar zekerheid en veiligheid.

De maatschappij is vandaag echter zo complex geworden dat deze acties vaak ontoereikend zullen blijken.

Door een verzekering af te sluiten wordt het risico overgedragen op een verzekeraar. Deze overdracht is mogelijk:

- Als er rekening wordt gehouden met het aantal voorvallen en de spreiding van de gebeurtenissen.
- Als voldoende solidariteit zorgt voor voldoende incasso bij de verzekeraar.
- Door het afsluiten van een verzekeringspolis wordt het risico overgedragen op de verzekeraar tegen betaling van een premie. Voor de verzekeringnemer zal het voorvallen van het risico gecompenseerd worden (veelal) door een financiële vergoeding. Een onzekere toekomstige gebeurtenis wordt hierdoor omgezet in een zekere actuele gebeurtenis, namelijk de premiebetaling.

Vanuit een economische invalshoek heeft de verzekeringssector, naast het vergoeden van schade en het stimuleren van sparen, een belangrijke rol in het investeren van de toevertrouwde middelen en het verlenen van financiële diensten. De verzekeraars beheren financiële middelen om aan hun toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. Deze gelden worden geïnvesteerd in overheidspapier, vastgoed, hypothecaire schuldvorderingen, aandelen, obligaties ...

1. VERZEKEREN VAN RISICO'S

Hoewel iedereen het eens is met de bewering dat we leven in een wereld vol risico's, is het moeilijk om het begrip te definiëren.

Het woord 'risico' heeft verschillende betekenissen. Vaak wordt het begrip gedefinieerd als de mogelijkheid dat een ongewenste gebeurtenis optreedt, dat er gevaar is voor verlies of schade.

Risico kan ook gebruikt worden om de persoon of de goederen die het voorwerp uitmaakt aan te duiden. Een jonge bestuurder is misschien een risico voor de autoverzekering. Of een houten chalet kan voor de brandverzekeraar een gevaarlijk risico zijn.

Vaak heeft risico ook de betekenis van gevaar. Zo vormt het brandrisico in een brandverzekering of het overlijdensrisico in een levensverzekering het gevaar waarvoor men verzekerd is.

In principe zijn alleen de gevolgen van onzekere, toekomstige en mogelijke gebeurtenissen, waarvan de totstandkoming buiten de wil van de verzekerde valt, verzekeraar.

Mensen en objecten zijn onderhevig aan risico's. In het algemeen taalgebruik is een risico de mogelijkheid dat in een gegeven periode en situatie, verwachtingen niet in vervulling gaan. De onzekerheid kan betrekking hebben op de gebeurtenis zelf of op het ogenblik waarop de gebeurtenis zich zal voordoen. Het is een bedreiging voor de mens, als groep of individu, en voor goederen.

De verzekeraar geeft een specifieke inhoud aan de begrippen 'risico' en 'gevaar':

- Risico is het voorwerp dat aan gevaar kan blootgesteld worden, bijvoorbeeld:
  - > woning in brandverzekering;
  - > gezinsvermogen in aansprakelijkheidsverzekering;
  - > bepaalde personen in hospitalisatieverzekering;
  - > bepaalde persoon in levensverzekering.
- Gevaar is de gebeurtenissen die een bedreiging vormen voor het risico (voorwerp), bijvoorbeeld:
  - > brandgevaar in brandpolis;
  - > burgerlijke aansprakelijkheid in aansprakelijkheidsverzekering;
  - > bepaalde ziektes of opnames in een ziekenhuis in hospitalisatieverzekering;
  - > het overlijden van een bepaald persoon in levensverzekering.

In de verzekeringssector moet een risico onzeker en zuiver zijn. De gebeurtenis mag niet afhangen van de wil van de partijen. De verzekeringsovereenkomst is

dan ook een kanscontract, omdat de prestatie van de verzekeraar afhankelijk is van deze onzekere gebeurtenis.

Bijgevolg zijn niet verzekeraar:

- opzet;
- bestaande risico's;
- speculatieve risico's, want deze kunnen een gunstig of ongunstig resultaat hebben
  - > Voorbeelden: het ondernemingsrisico, beurspeculaties, opstarten van een nieuwe activiteit ...;
- de door grove schuld veroorzaakte schadegevallen, indien de grove schuld in de polis omschreven is (art. 8 WVLO);
- zelfmoord binnen bepaalde termijnen.

De verzekeraar heeft de vrijheid in het selecteren en differentiëren van risico's.

De verzekeringnemer is verplicht bij het sluiten van de overeenkomst alle hem bekende omstandigheden nauwkeurig mee te delen die hij redelijkerwijze moet beschouwen als gegevens die van invloed kunnen zijn op de beoordeling van het risico door de verzekeraar (art. 5 WVLO).

1.1 Fasen in riskmanagement

De samenleving heeft zich maatschappelijk en technologisch ontwikkeld. Met deze ontwikkeling is ook de complexiteit en de omvang van risico's toegenomen. Er wordt voortdurend gezocht naar oplossingen om deze risico's op te vangen.

De oorsprong van het gestructureerd denken over risico's ligt in de Verenigde Staten. Jaarlijkse verzekeringspolissen verplichten de ondernemingen om actief te werken aan risicobeheer.

Riskmanagement of risicobeheer is een onderzoek naar risico's die mensen, goederen en activiteiten bedreigen en de formulering en invoering van het beleid waarmee deze risico's aangepakt worden.¹

Riskmanagement gaat veel verder dan verzekeren. Vertrekkend vanuit het risico tracht men oplossingen te zoeken om het risico te vermijden of aan banden te leggen. Preventie speelt hierbij een grote rol. Voor het restrisico dat niet kan worden gecontroleerd, moet een financiële oplossing gezocht worden. Die financiële oplossing is dikwijls verzekeren, maar een onderneming kan ook zelf een reserve aanleggen. Verzekeringen hebben slechts een zeer beperkt

---

¹ Claes, P.F. & Meerman, H.J.J.M. (1991). *Riskmanagement, Inleiding tot het risicoproces*. Leiden: Stenfert Kroese, p. 198.

oplossend vermogen en moeten gezien worden als een financiële compensatie voor het risico dat zich heeft voorgedaan. Om de beperkingen van een financiële compensatie te omzeilen, leveren verzekeraars meer en meer prestaties in natura.

De doelstellingen van riskmanagement zijn velerlei:

- De veiligheid verhogen.
- De risicokosten laag houden.
- Duurzaamheid van de activiteit bevorderen.
- Vertrouwen bevorderen.
- De premies van de risico's die de onderneming wenst te laten verzekeren beheersbaar houden.

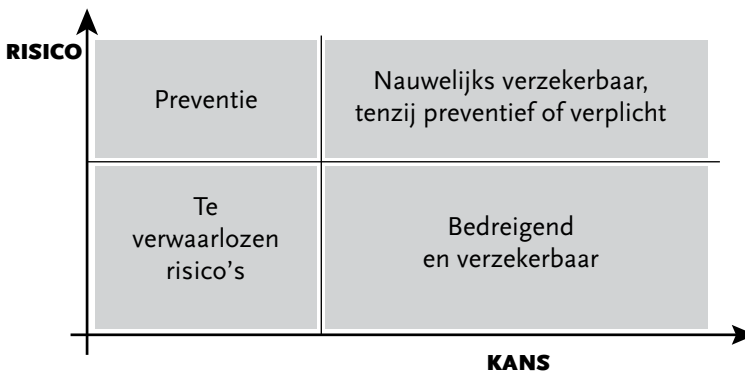
Riskmanagement kan zowel gebruikt worden voor particulieren (*personal risk management*) als voor ondernemingen (*corporate risk management*).

Riskmanagement gebeurt in verschillende fasen:

INVENTARISATIE VAN DE RISICO'S EVALUATIE VAN DE RISICO'S BEHEEREN VAN DE RISICO'S FINANCIERING VAN DE RISICO'S

In een eerste fase (*assess*) worden de risico's geïnventariseerd. Voor een particulier kan men als basis de schade nemen die men zelf kan oplopen of de schade waarvoor men tegenover derden kan aansprakelijk gesteld worden. Voor ondernemingen spreekt men van financiële, strategische, operationele en ongevalsrisico's.

De tweede fase (*evaluate*) evalueert de verschillende risico's. De risico's worden geplaatst op een as 'kleine kans tot grote kans' tegenover 'kleine schade tot

grote schade'. Dit veronderstelt een inzicht in de situatie van een onderneming of particulier: doelstellingen, omzet, cashflow, investeringen, goederenstroom, voorraden, verkoop, informatica, aansprakelijkheden ...

Eenmaal de risico's omschreven zijn, kan men zich focussen op de derde fase (*manage*). Deze fase houdt in dat men probeert preventief de risico's te beheersen door in te spelen op het voorkomen van de schade en/of op de grootte van de schade.

Meestal neemt men aan dat preventie zich toespitst op een aantal elementen:

- bouwkundige elementen: brandmuren, kogelwerend glas, brandwerende deuren ...;
- elektronische beveiliging: camerabewaking, brandalarm, diefstalalarm, hold-upknop ...;
- attitude van de betrokken mensen: een risicoaltheid bij
  - > de betrokkenen aanbrengen door het organiseren van opleidingen ...
  - > juridische clausules in contracten, exoneratieclausules ...

Heel vaak zullen polissen preventiemaatregelen opleggen aan de klant:

- verplichting installatie van rookmelders, plaatsing brandblussers ...;
- bouwtechnische voorschriften zoals compartimentering van het gebouw;
- aanwezigheid van gekeurde elektrische installaties;
- minimumhoogte voor plaatsen van voorraden ...

Als het risico niet te beheersen is, komt de vierde fase aan bod (*measure*), namelijk de beslissing om het risico zelf te dragen of om het over te dragen en te laten financieren.

Een onderneming die beslist het risico zelf te dragen kan hiervoor zelf voorzieningen aanleggen. Maar vaak richt die onderneming hiervoor een captive op. Een captive is een verzekeringsonderneming die volledig eigendom is van een onderneming die zelf geen verzekeraar is. Enkele grote multinationals hebben hun eigen verzekeringsmaatschappij opgericht waar de eigen bedrijfsrisico's (bijvoorbeeld de aanvullende pensioenverzekeringen van het personeel) worden verzekerd.

Een verzekeraar kan het risico dragen wanneer hij hiervoor de financiële middelen (de premies) kan verzamelen.

De verzekeringssector houdt in de klassieke betekenis een georganiseerde solidariteit in. Verzekeringsmaatschappijen verzamelen de financiële middelen om deze toe te kennen aan de schadelijders. De bijdragen van velen moeten zorgen voor de uitkeringen aan de enkelingen die verliezen lijden. De verzekeraars profiteren dus van de wet van de grote getallen. Als zodanig vormt solidariteit de essentie van de verzekeringsactiviteit.

1.2 Tussenkost van de overheid

Verplichte solidariteit

De solidariteit die typerend is voor de verzekeringssector legt de wetgever vaak verplicht op:

- de verplichte sociale zekerheid;
- verplichte verzekering burgerlijke aansprakelijkheid motorrijtuigen;
- de jachtverzekering;
- de arbeidsongevallenverzekering;
- de verplichte verzekering voor publiek toegankelijke gebouwen burgerlijke aansprakelijkheid brand en ontploffing;
- ...

De overheid heeft vaak een waarborgfonds opgericht. Dit waarborgfonds kan tussenkomen in de gevallen wanneer niet voldaan werd aan de verzekeringsverplichting:

- het gemeenschappelijk motorwaarborgfonds;
- het fonds voor arbeidsongevallen.

Een andere techniek bestaat erin niet de hele polis te verplichten, maar wel een aantal waarborgen binnen de polis:

- De brandverzekering is niet verplicht, maar moet wel voor de eenvoudige risico's een aantal waarborgen inhouden, zoals de waarborg stormschade, natuurrampen ...
- De verzekering burgerlijke aansprakelijkheid privéleven is evenmin verplicht, maar heeft ook een aantal verplichte waarborgen.

De solidariteit komt in het gedrang door de toepassing van segmenteringen in de verzekeringssector. Door de segmentering krijgen de goede risico's betere premies, en de slechte worden samengebracht en vallen onder dure premies of worden quasi onverzekerbaar.

De overheid probeert de segmentering soms in te perken. Bijvoorbeeld met niet-discriminatieprincipes² voor de premies van een hospitalisatieverzekering of autoverzekering.

---

² Wet 10 mei 2007, BS, 2007-29031, gewijzigd door de wet van 21 december 2007, BS, 2007, 66175.

Bescherming van de zwakke weggebruiker

Bij een verkeersongeval waarbij een of meerdere motorrijtuigen betrokken zijn en een zwakke weggebruiker (bijvoorbeeld een fietser, passagier in een voertuig ...) wordt met uitzondering van de stoffelijke schade alle schade geleden door de zwakke weggebruiker vergoed door de verzekeraar die de aansprakelijkheid van de eigenaar, de bestuurder of de houder van het motorrijtuig dekt.

Verplichte dekking terrorisme

De wet van 1 april 2007 betreffende de verzekering tegen schade veroorzaakt door terrorisme trad in werking op 1 mei 2008.³ In het kader hiervan werd een vzw opgericht, TRIP (Terrorism Reinsurance and Insurance Pool). Die vzw moet de gevolgen van een terreurdaad helpen opvangen in functie van de waarborgen die de verzekeringsondernemingen hebben verleend.⁴

Terrorisme is een clandestien georganiseerde actie of dreiging van actie met ideologische, politieke, etnische of religieuze bedoelingen, individueel of door een groep uitgevoerd, waarbij geweld gepleegd op personen of de economische waarde van een materieel of immaterieel goed geheel of gedeeltelijk wordt vernield. Ofwel om indruk te maken op het publiek, een klimaat van onveiligheid te scheppen of de overheid onder druk te zetten, ofwel om het verkeer of de normale werking van een dienst of een onderneming te belemmeren.

De volgende verzekeringen moeten verplicht dekking bieden voor schade veroorzaakt door terrorisme:

- verzekering arbeidsongevallen;
- verzekering burgerlijke aansprakelijkheid motorrijtuigen (enkel de burgerlijke aansprakelijkheid, niet de omnium);
- verzekering burgerlijke aansprakelijkheid brand en ontploffing voor inrichtingen die gewoonlijk voor het publiek toegankelijk zijn;
- brandverzekering voor eenvoudige risico's;
- ongevallenverzekeringen;
- ziekteverzekeringen;
- levensverzekeringen.

Voor alle andere verzekeringen is er dekking voor schade veroorzaakt door terrorisme, tenzij de verzekeraar deze dekking uitdrukkelijk heeft uitgesloten in de algemene voorwaarden van de verzekering.

De verzekeringsondernemingen verdelen de lasten onderling en een solidariteitsmechanisme zorgt voor extra bescherming. Bij een aanslag zullen eerst

---

3 Wet 1 april 2007, B.S., 2007, 26350.

4 <http://www.tripvzw.be>

de verzekeraars voor elkaar bijspringen om de getroffen verzekerden te kunnen vergoeden. Dankzij deze samenwerking is 1 miljard euro beschikbaar voor schadevergoedingen als gevolg van een terreurdaad. Komen de schadeclaims van alle slachtoffers samen toch boven dit bedrag uit, dan krijgen zij een lagere uitkering op basis van een percentage dat voor iedereen gelijk is.

Fraude

Verzekeringsfraude is het onrechtmatig gebruik van een verzekeringspolis, waarbij sprake is van bedrieglijk opzet. Verzekeringsfraude kan verschillende vormen aannemen:

- Fraude bij de onderschrijving van de polis, zoals onjuiste opgave van de waarde, vervalsen van gegevens ...
- Fraude bij de schadeaangifte, zoals onjuiste beschrijving van het schadegeval, overdrijven van de schadeomvang ...
- Iedereen kan fraude plegen. Van georganiseerde bendes tot in het nauw gedreven ondernemers, maar ook particulieren zijn vaak het normbesef kwijtgeraakt. Verzekeringen vertonen het unieke kenmerk dat een verzekeringsmaatschappij premies int vooraleer zij tot eventuele wederdienst moet overgaan (omkering van de productiecycclus). Sommige verzekeringnemers willen blijkaar regelmatig hun betaalde premie ‘terugverdiener’. Maar ook tussenpersonen (zie 1.2.2) gaan soms over tot fraude, bijvoorbeeld om een verzekeringnemer een goede dienst te bewijzen. Fraude van de tussenpersonen kan leiden tot het verliezen van de inschrijving in het register van de verzekeringstussenpersonen.

Verzekeringsfraude is als zodanig geen misdrijf binnen het strafrecht, maar kan onder andere gekwalificeerd worden als:

- strafbare poging (art. 51 Swb);
- strafbare deelneming;
- oplichting (art. 496 Swb);
- afpersing (art. 470 Swb);
- valsheid in geschrifte en valse getuigenis (art. 193 - 226 Swb);
- opzettelijke brandstichting (art. 510 - 520 Swb).

‘*Fraus omnia corrumpit*’, op het bedrog van de verzekeringnemer staat absolute nietigheid, zowel bij het beschrijven van het te verzekeren risico als bij het melden van de schade:

- Art. 6 WLVO: de polis is nietig bij opzettelijk verzwijgen of vervalsen en de verzekeraar mag de reeds betaalde premies behouden.

- Art. 8 WLVO: de verzekeraar is niet tot uitkering gehouden ten aanzien van degene die een schadegeval opzettelijk heeft veroorzaakt.
- Art. 21 WLVO: indien de verzekerde het schadegeval te laat aangeeft of niet alle middelen heeft genomen om het schadegeval te voorkomen en te beperken, kan de verzekeraar aanspraak maken op een vermindering van zijn prestatie tot beloop van het door hem geleden nadeel, wanneer de verzekerde met bedrieglijk opzet zijn verplichtingen inzake de tijdige melding van het schadegeval en voorkoming en verergering van de schade niet is nagekomen, kan de verzekeraar zijn dekking weigeren en moet de verzekeraar niet overgaan tot vergoeding.
- Art. 31 WLVO: in vrijwel alle gevallen zal de verzekeraar bovendien gebruikmaken van de mogelijkheid tot opzegging na schadegeval, niet alleen wanneer hij met zekerheid fraude vaststelt, maar ook bij ernstige vermoedens die de vertrouwensrelatie met de verzekerde ondermijnen.
- Opname in het Datassur-bestand gedurende 10 jaar.

2 DE VERZEKERINGSMARKT IN BELGIË

2.1 Instellingen en verenigingen

FSMA en NBB

(Op deze begrippen wordt verder ingegaan in hoofdstuk 3.)

Het financieel toezicht in België gebeurt enerzijds door de Nationale Bank van België (NBB) en de FSMA (the Financial Services and Markets Authority).⁵

Er wordt een tweepolig model ingevoerd, waarbij:

- De FSMA verantwoordelijk is voor de gedragsregels met betrekking tot de financiële tussenpersonen.
- De NBB prudentieel en systemisch toezicht op de bank- en de verzekeringssector houdt.

De Commissie voor Verzekeringen

De Commissie voor Verzekeringen is de adviescommissie die door de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen is ingesteld, met opdracht overleg te plegen omtrent alle vragen die haar door de minister of door de FSMA worden voorgelegd. De Commissie kan uit eigen beweging adviezen geven over alle problemen betreffende verzekeringsverrichtingen.

---

⁵ Wet 2 juli 2010, B.S., 28/09/2010, 59140.

De leden van de Commissie worden aangeduid door:

- de toegelaten verzekeringsondernemingen;
- de verbruikersorganisaties;
- de beroepsorganisaties van de tussenpersonen;
- de deskundigen.

Ombudsman van de Verzekeringen

De verzekeringstussenpersonen en -ondernemingen hebben zich ertoe verbonden om geschillen met klanten voor de ombudsman te brengen.

De ombudsman onderzoekt verzekeringsgeschillen tussen de consument en de verzekeraar of de tussenpersoon in verzekeringen. Daarnaast wordt ook opgetreden als beroepsinstantie voor klachten tegen de registratie in het 'Speciale risicobestand' van Datassur.⁶

Beroepsverenigingen

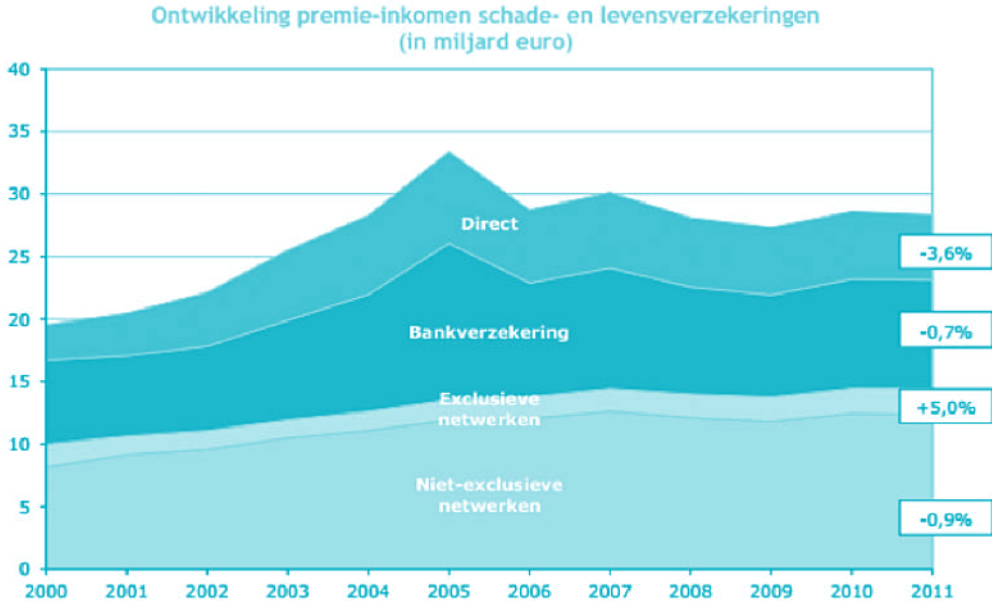
- Assuralia is de beroepsvereniging van de verzekeringsondernemingen en vertegenwoordigt nagenoeg alle Belgische en buitenlandse verzekeringsmaatschappijen die op de Belgische markt werkzaam zijn.
  - > <http://www.assuralia.be>
- FVF - Febrabel: respectievelijk de Nederlandstalige en Franstalige federatie voor de verzekerings- en financiële tussenpersonen.
  - > <http://www.fvf.be>
  - > <http://www.febrabel.be>
- BVVM: de beroepsvereniging van verzekeringsmakelaars die zich richten tot ondernemingen en openbare besturen.
  - > <http://www.bvvm.be>
- Brocom: een samenwerkingsverband van makelaars die probeert een kwaliteitsgarantie te bieden via de leden.
  - > <http://www.brocom.be>
- Bipar, the European Federation of Insurance Intermediaries: de Europese Federatie van de verzekeringstussenpersonen.
  - > <http://www.bipar.eu>
- WFII, de World Federation of Insurance Intermediaries: promoot de rol van de verzekeringstussenpersonen op internationaal niveau.
  - > <http://www.wfii.net>
- Insurance Europe: de verzekerings- en herverzekeringsfederatie die samengesteld is uit de nationale beroepsverenigingen.
  - > <http://www.insuranceeurope.eu>

---

⁶ <http://www.ombusman.as>

2.2 Verzekeringstussenpersonen

Soorten

Bron: Assurinfo nr 8, 28 februari 2013, Distributiekanaal van de verzekering, cijfers 2011, pag 10, <http://www.assuralia.be>

De klassieke distributie:

- Niet-exclusieve netwerken: de verzekeringsmakelaars. De verzekeringsmakelaars zijn zelfstandige tussenpersonen die geen band van afhankelijkheid hebben met een bepaalde verzekeringsmaatschappij. Hun voornaamste kenmerk is dan ook dat ze verzekeringsproducten aanbieden van verschillende verzekeringsmaatschappijen. Ze oefenen dit uit in een zelfstandig statuut. De makelaar is al dan niet verbonden aan één bank (verzekeringsbankieren).
- Exclusieve netwerken: verzekeringsagenten. De verzekeringsagenten zijn aan één of aan een zeer beperkt aantal verzekeringsmaatschappijen (voor een verschillende tak) gebonden door middel van een exclusiviteitsovereenkomst. Ze kunnen dus enkel producten van de betrokken maatschappij aanbieden. Ze handelen onder het statuut van zelfstandige.

Bij de bankverzekering worden de verzekeringscontracten verkocht via een bankkloet dat alleen verzekeringsproducten van de eigen groep kan aanbieden (bankverzekering).

De directe verzekeraar verkoopt contracten zonder tussenpersoon.

Verzekeringsonderneming	Uithangborden	
	Verzekeringsbankieren	Bankverzekering
Argenta verzekeringen		Argenta
AXA Belgium	AXA Bank	
Delta Lloyd Life		Delta Lloyd Bank
Belfius Insurance		Belfius Bank
Crelan Insurance	Crelan	
AGInsurance	Fintro	BNP Paribas Fortis Record Bank
KBC Verzekeringen		KBC Bank CBC Banque

De toegangs- en uitoefeningsvoorwaarden voor de verzekeringstussenpersonen

Verzekeringstussenpersonen bestaan uit het aanbieden, het voorstellen en het verrichten van voorbereidend werk tot het sluiten van verzekeringsovereenkomsten of het sluiten van verzekeringsovereenkomsten, dan wel het assisteren bij het beheer en de uitvoering ervan.⁷

De verzekeringstussenpersoon is elke rechtspersoon of elke natuurlijke persoon die werkzaam is als zelfstandige in de zin van de sociale wetgeving, die activiteiten van verzekeringstussenpersonen uitoefent, zelfs occasioneel of die er toegang toe heeft.

De in België gevestigde verzekeringstussenpersonen zijn verplicht zich te laten inschrijven in het register van de verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen dat door de FSMA wordt bijgehouden, alvorens hun activiteiten te mogen uitoefenen.

2.3 Verzekeringsmaatschappijen

Een overzicht van de toegelaten verzekeringsmaatschappijen is terug te vinden op de website van FSMA.⁸

Verzekeraars kunnen werken onder de vorm van een handelsvennootschap of van een onderlinge vereniging van verzekering.

⁷ Wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen en de distributie van verzekeringen (B.S. 14 JUNI 1995), zoals gewijzigd door de wetten van 11 april 1999 (B.S. 30 APRIL 1999) en 22 februari 2006 (B.S. 15 MAART 2006).

⁸ <http://www.fsma.be>

De verzekeraars in België ontvangen per jaar ongeveer 30 miljard euro aan premies. Bijna 95% hiervan wordt gerealiseerd door vijftien groepen.⁹

Tot de grootste groepen behoren vooral de geïntegreerde financiële groepen. Deze bieden zowel verzekeringsproducten als bankproducten aan. Het voordeel van een geïntegreerde aanpak is de crossselling. Men kan tegelijkertijd bankproducten en verzekeringsproducten aanbieden aan een klant. Het advies aan een klant kan opgebouwd worden rond vermogensbeheer, waarbij beide producten aan bod komen.

Bij *bancassurance* gaat deze geïntegreerde aanpak uit van een bankinstelling (BNP Paribas Fortis, KBC, Belfius ...). Bij *assurfinance* komt het initiatief van een verzekeraar (AXA, Crelan ...).

Overzicht maatschappijen

Positie 2011	Verschuiving t.o.v. 2010	Groep	Totaal	Totaal Niet-Leven	Totaal Leven
1		AG Insurance	21,1	15,5	24,3
2		AXA	14,7	20,2	11,5
3		KBC	13,2	9,4	15,4
4		Ethias	8,4	11,6	6,5
5		Dexia	8,0	4,8	9,8
6		P&V	4,6	5,8	4,0
7		Allianz	4,4	4,2	4,6
8	↑ 4	Mercator	3,7	6,5	2,0
9	↓ 1	ING	3,6	1,1	5,1
10		ERGO	3,3	4,6	2,5
11	↓ 2	Delta Lloyd	2,9	0,6	4,3
12	↑ 1	Argenta	2,3	0,9	3,1
13	↓ 2	Generali	1,8	1,9	1,7
14		Federale	1,1	1,8	0,6
15		Amlin	0,6	1,7	0,0
		Top 15	93,6	90,5	95,4

⁹ Assuralia, Kerncijfers en voornaamste resultaten van de Belgische verzekeringsmarkt 2011, p. 6 <http://www.assuralia.be>

De verdeling van dit premie-incasso wordt duidelijk in volgende tabel.¹⁰

Overzicht incasso

België (*)	Incasso's in miljoen euro		Nominale groei (%)	
	2010	2011	2010/2009	2011/2010
Ongevallen, behalve AO	423	430	2,2%	1,6%
Arbeidsongevallen	1.087	1.067	-2,3%	-1,8%
Wet van 71	944	928	-3,6%	-1,7%
Wet van 67	143	140	7,5%	-2,0%
Ziekte	1.259	1.308	5,0%	3,9%
Motorrijtuigen	3.332	3.471	3,8%	4,2%
Voertuigcasco	1.285	1.363	6,0%	6,1%
BA-motorrijtuigen	2.047	2.108	2,6%	3,0%
Brand	2.346	2.400	1,8%	2,3%
Woningen	1.412	1.501	1,7%	6,3%
Andere eenvoudige risico's	430	446	-0,9%	3,7%
Speciale risico's	504	453	4,6%	-10,2%
Algemene BA	793	797	-0,3%	0,5%
Andere BOAR	1.100	1.161	6,1%	5,5%
Transport	220	248	-3,9%	12,3%
Krediet-Borgtocht	148	162	2,1%	9,5%
Diverse geldelijke verliezen	168	159	12,8%	-5,4%
Rechtsbijstand	369	389	6,6%	5,3%
Hulpverlening	195	203	16,1%	3,9%
Totaal niet-leven	10.341	10.635	2,7%	2,8%
Leven individueel	14.518	13.878	6,9%	-4,4%
GewaARBorgde rente (takken 21-22)	12.250	11.614	4,5%	-5,2%
Beleggingsfondsen (tak 23)	1.906	2.045	38,8%	7,3%
Kapitalisatieverrichting (tak 26)	361	219	-24,6%	-39,3%
Leven groep	4.753	4.694	-0,8%	-1,3%
GewaARBorgde rente (tak 21)	4.629	4.593	1,9%	-0,8%
Beleggingsfondsen (tak 23)	125	101	-50,2%	-19,4%
Totaal leven	19.271	18.572	4,9%	-3,6%
Totaal niet-leven en leven	29.613	29.207	4,1%	-1,4%

(*) Bedragen op basis van een gemeenschappelijke steekproef voor 2010 en 2011.

De cijfers voor 2010 kunnen daardoor enigszins afwijken van die uit de vorige studie.

¹⁰ Assuralia, Kerncijfers en voornaamste resultaten van de Belgische verzekeringsmarkt 2011, p. 4 <http://www.assuralia.be>

2.4 Tewerkstelling in de sector

Niet alleen de verzekeringsondernemingen zijn op de Belgische verzekeringsmarkt actief. Ook andere ondernemingen of zelfstandigen bieden hun diensten aan bij particulieren en verzekeringsondernemingen. Alles samen stelt de Belgische verzekeringsmarkt bijna 50.000 personen te werk. Het gaat om werknemers in verzekeringsondernemingen, in agentschappen of in de makelarij.

Overzicht tewerkstelling

De 'top 20' van de groepen inzake tewerkstelling

De takken niet-leven blijven arbeidsintensiever dan de tak leven.

Tabel 10

Tewerkgesteld personeel en marktaandelen in % van het incasso

Rang	Winst-/Verliesplaatsen t.o.v. 2010	Groep	Aantal werknemers	Sector (%)	Incasso Niet-Leven	Incasso Leven	Incasso Totaal
1	-	AXA	4.967	20,8%	20,2%	11,5%	14,7%
2	-	AG Insurance	4.345	18,2%	15,5%	24,3%	21,1%
3	+1	KBC	2.014	8,4%	9,4%	15,4%	13,2%
4	-1	Ethias	1.714	7,2%	11,6%	6,5%	8,4%
5	-	P&V	1.608	6,7%	5,8%	4,0%	4,6%
6	+4	Mercator	1.346	5,6%	6,5%	2,0%	3,7%
7	-1	Allianz	1.261	5,3%	4,2%	4,6%	4,4%
8	-1	Belfius	1.125	4,7%	4,8%	9,8%	8,0%
9	-	Ergo	781	3,3%	4,6%	2,5%	3,3%
10	-2	Generali	710	3,0%	1,9%	1,7%	1,8%
11	-	Delta Lloyd	605	2,5%	0,6%	4,3%	2,9%
12	-	Federale	572	2,4%	1,8%	0,6%	1,1%
13	-	ING	368	1,5%	1,1%	5,1%	3,6%
14	-	Atradius	342	1,4%	0,5%	0,0%	0,2%
15	-	Inter Partner Assistance	236	1,0%	0,5%	0,0%	0,2%
16	+5	Argenta	192	0,8%	0,9%	3,1%	2,3%
17	+1	Chartis Europe	159	0,7%	1,1%	0,0%	0,4%
18	+2	Mensura	144	0,6%	1,3%	0,0%	0,5%
19	-2	Nationale Suisse	131	0,5%	0,8%	0,1%	0,3%
20	-1	Partners Verzekeringen	97	0,4%	0,3%	0,0%	0,1%
TOTAAL			22.717	95,0%			

3 DE VERZEKERINGSMARKT IN EUROPA

Het Europese beleid op het gebied van verzekeringen is erop gericht een gemeenschappelijk kader tot stand te brengen dat verzekeraars de mogelijkheid biedt om overal in de Europese Unie hun bedrijf uit te oefenen, vestigingen op te richten en vrij hun diensten aan te bieden. Tevens wordt beoogd de verzekerden een goede bescherming te bieden. Dit geldt in het bijzonder voor personen, omdat het voor hen vaak van cruciaal belang is dat de verzekeraar zijn verbintenissen nakomt. In diverse verzekeringsbranches, zoals levensverzekeringen of transportverzekeringen, zijn bovendien specifieke voorschriften van toepassing.

Door de Solvency II-richtlijn wordt een eenvormig prudentieel toezicht mogelijk op alle verzekeringsmaatschappijen binnen Europa. Solvency II, een richtlijn die in principe in januari 2014 in werking treedt, bestaat uit drie elkaar versterkende pijlers:

- minimale kapitaaleisen voor het operationeel en beleggingsrisico;
- gedragstoezicht;
- marktdiscipline en eisen over de toelichting in de jaarrekening.

4 DE FINANCIËLE SITUATIE VAN DE VERZEKERINGSMARKT

De economische crisis zorgt voor een vertraagde economie. Dit heeft ook gevolgen voor de verzekeringsmarkt.

Een verzekeraar kan geld verdienen op twee manieren:

- Uit de verzekeringsactiviteit zelf, waarbij de ontvangen premies een winst kunnen opleveren.
- Uit het beleggen van de premie-incasso's.

Door de financiële crisis laten beide bronnen, met name de verzekeringsconsument en de financiële markten, het afweten.

Dit heeft voor de sector belangrijke gevolgen:

- kostenbesparingsprogramma's;
- strengere selectie van risico's;
- sterkere segmentering van klanten;
- premieverhogingen.

De evolutie van het boekhoudkundig resultaat valt goed af te lezen uit de volgende tabel.¹¹

Na wisselende jaren valt het resultaat voor 2011 van de sector uiteen in een totale winst van 377 miljoen euro bij enkele verzekeringsmaatschappijen, maar ook in een totaal verlies van 1.318 miljoen euro bij vele andere maatschappijen. Het uiteindelijke saldo belooft een verlies van 941 miljoen euro voor de sector in zijn geheel.

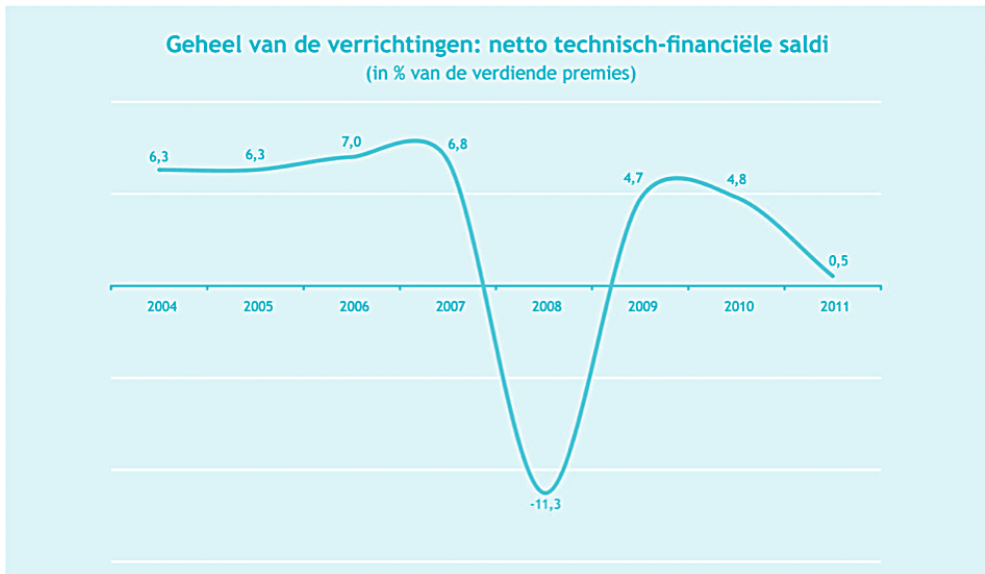
4.1 Rendabiliteit

De rendabiliteit van de verzekeringsactiviteit wordt afgeleid uit de resultatenrekening. Deze bestaat uit:¹²

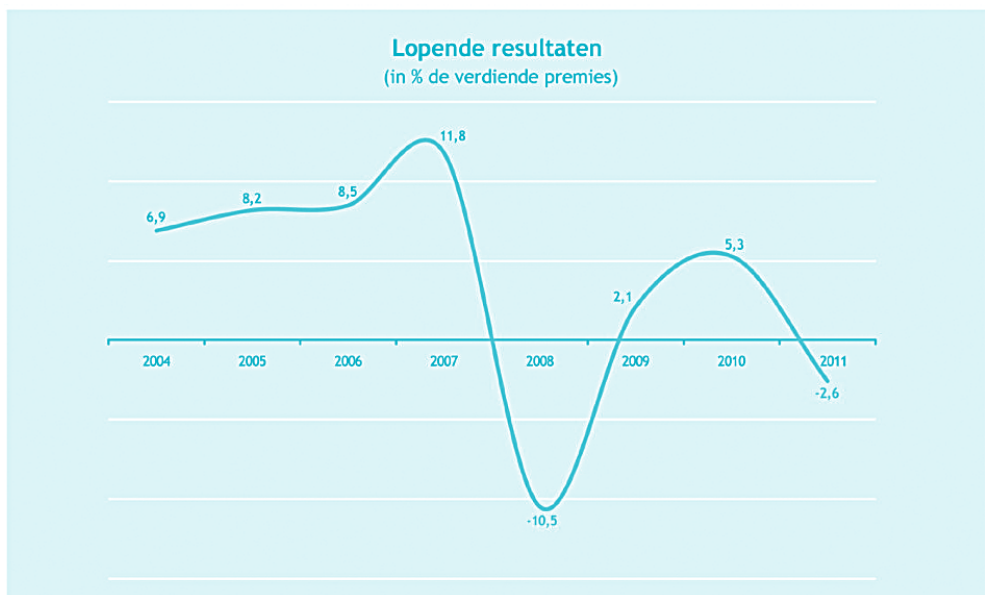
- a De technische rekeningen niet-leven en leven (de gerealiseerde zaken in België): voor 2011 was er in niet-leven een positief saldo van 873 miljoen euro, maar in leven een verlies van 716 miljoen euro.
  - > Voor alle verzekeringsverrichtingen samen vertoont de markt in 2011 dus een winst van 157 miljoen euro.

11 Assuralia, Kerncijfers en voornaamste resultaten van de Belgische verzekeringsmarkt 2011, p. 17 <http://www.assuralia.be>

12 Assuralia, Kerncijfers en voornaamste resultaten van de Belgische verzekeringsmarkt 2011, p. 15 <http://www.assuralia.be>

- b De niet-technische rekeningen. Deze houden ook rekening met de financiële opbrengsten uit het eigen vermogen en omvatten dus posten die niet rechtstreeks toe te schrijven zijn aan de verzekeringsverrichtingen en vormen dus het lopend resultaat.
- > Het lopend resultaat noteerde in 2011 een sterke daling tot -774 miljoen euro (dit is 2,6% van de premies).

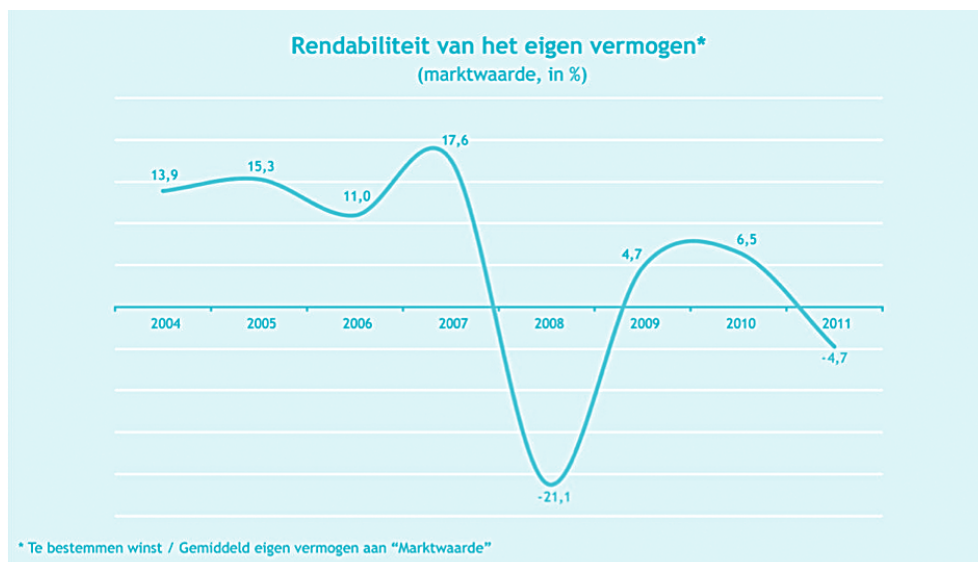

Het rendement op het eigen vermogen wordt gedefinieerd als de verhouding tussen het te bestemmen resultaat van het boekjaar tegenover de waarde van het eigen vermogen van de verzekeringsmaatschappij. Deze verhouding is belangrijk voor de aandeelhouder.

Uit de onderstaande tabellen¹³ kan de evolutie van het eigen vermogen (gewaardeerd in de balans van de verzekeringsmaatschappij) en de rendabiliteit afgeleid worden.

Ontwikkeling van het eigen vermogen (in miljoen euro)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
"Boekwaarde"								
31/12	10.623	11.230	12.513	13.951	15.347	17.589	17.392	16.598
Gemiddelde	10.139	10.927	11.872	13.232	14.649	16.468	17.491	16.995
"Marktwaarde"								
31/12	14.142	18.209	21.811	21.093	15.894	20.630	20.745	18.984
Gemiddelde	12.629	16.176	20.010	21.452	18.494	18.262	20.688	19.865
Marktwaarde (Basis: Gemiddelde 2004 = 100)	100%	128%	158%	170%	146%	145%	164%	157%

13 Assuralia, Kerncijfers en voornaamste resultaten van de Belgische verzekeringsmarkt 2011, p. 18 e.v. <http://www.assuralia.be>

4.2 Solvabiliteit

De solvabiliteit is belangrijk voor de weerstand die de verzekeraar heeft tegen faillissement. Een voldoende solvabiliteit bepaalt de veiligheid van de waarden die aangewend worden als waarborg voor de verplichtingen van de verzekeraar tegenover de verzekerden en tegenover iedere persoon die rechten ontleent aan verzekeringscontracten.

De samengestelde marge is het vermogen van de verzekeringsonderneming, vrij van elke voorzienbare verplichting. Voor elke groep leven en niet-leven heeft de verzekeringsonderneming een minimum vereiste marge nodig. De dekkingsratio vloeit voort uit de verhouding tussen de samengestelde marge en de vereiste marge.

De NBB-correctie zorgt voor een eenvormige wijze van beoordelen door latente meerwaarden uit de marge te halen.¹⁴

Solvabiliteitsmarges niet-leven en leven (in miljoen euro)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Niet-gecorrigeerde samengestelde marge	14.798	16.875	18.047	17.344	18.241	19.391	19.220	18.321
Gecorrigeerde samengestelde marge	20.916	26.361	25.101	19.512	16.697	23.386	20.897	20.437
Gecorrigeerde samengestelde marge / Niet-gecorrigeerde samengestelde marge	141%	156%	139%	113%	92%	121%	109%	112%
Gecorrigeerde samengestelde marge / Samen te stellen marge	354%	404%	351%	258%	207%	280%	235%	219%

Cijfers NBB en Assuralia, berekeningen Assuralia

Bij een weerstandstest wordt de invloed van de wijziging van de marktwaarde beoordeeld:

- Een daling van de aandelenwaarde met 25% zou een daling van de solvabiliteitsratio tot 156% in 2011 hebben.
- Een daling van het vastgoed met 15% zou de ratio in 2011 herleiden tot 213.
- Een vermindering met 5% van de marktwaarde van de obligaties en deposito's bij kredietinstellingen zou de ratio op 122% brengen! Door de financiële crisis gebeurden de beleggingen vooral in dit segment. Het toont de complexiteit van het beheer van de verzekeraars aan.

¹⁴ Assuralia, Kerncijfers en voornaamste resultaten van de Belgische verzekeringsmarkt 2011, p. 23 <http://www.assuralia.be>

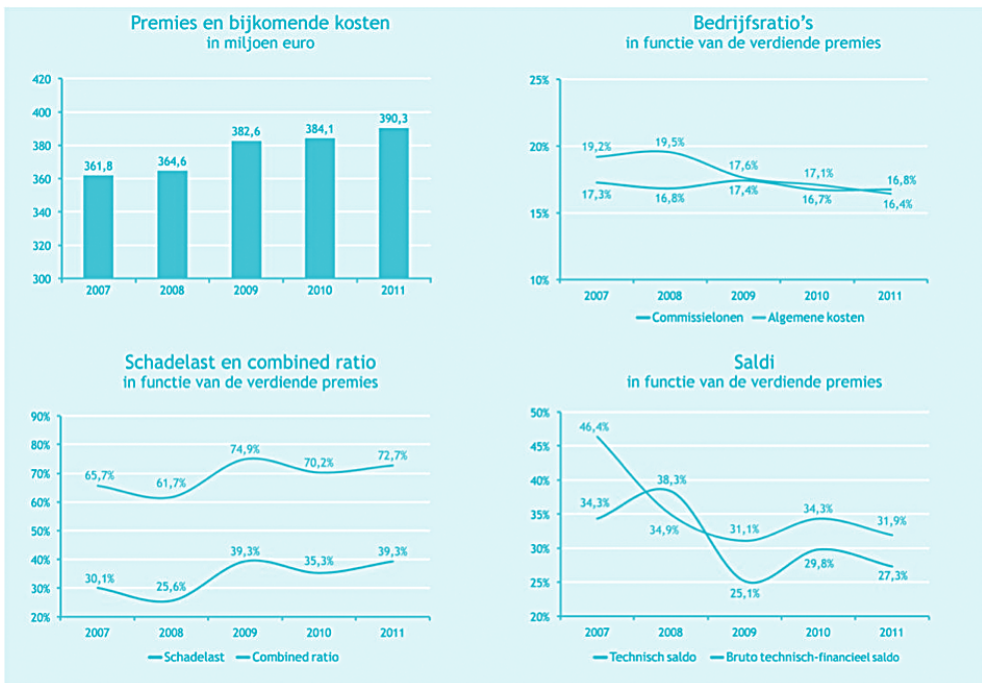
4.3 Analyse van enkele BOAR-takken¹⁵

In de tabellen hieronder wordt telkens een overzicht gegeven van:

- De premieontvangsten.
- De bedrijfsratio's: de algemene kosten en de uitbetaalde commissielonen.
- De verhouding schadelast tegenover premie, die bepaalt hoeveel procent van de premieontvangst uitgekeerd wordt aan schadegevallen. De combined ratio is de verhouding van de schadelast plus algemene kosten en commissie-loon tegenover de premie.
- Het technisch saldo is het resultaat uit de verzekeringsactiviteit zelf. Het bruto-technisch financieel saldo houdt ook rekening met de opbrengsten uit de beleggingen. In het algemeen valt hierbij telkens het jaar 2008 op, waarin er door de financiële crisis nauwelijks beleggingsopbrengsten waren.

Ongevallen¹⁶

Kerncijfers tak 'Ongevallen'

¹⁵ Boar: Brand, ongevallen, allerlei risico's.

¹⁶ Assuralia, Kerncijfers en voornaamste resultaten van de Belgische verzekeringsmarkt 2011, p. 30 <http://www.assuralia.be>

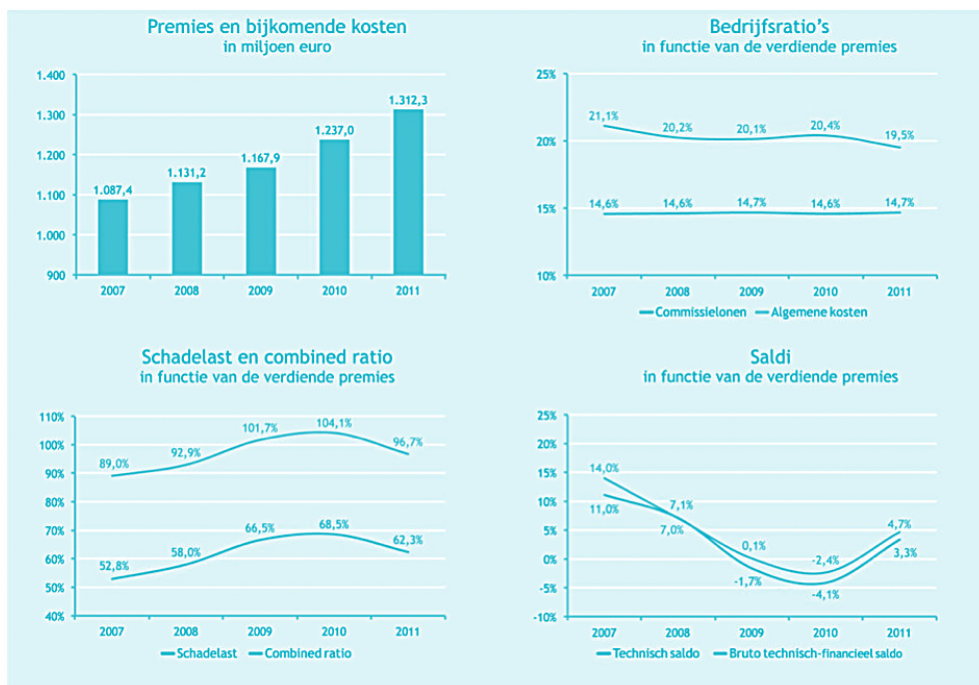
Voertuigcasco¹⁷

Het premie-incasso stijgt omdat er meer nieuwe wagens werden ingeschreven in 2011 en omdat een voertuig gemiddeld langer in volledige omnium verzekerd wordt.

Door de daling van de ongevallenfrequentie en de afname van het aantal voertuigdiefstallen nam de schaderatio tussen 2007 en 2011 gevoelig af.

De dalende tendens van de schaderatio en de algemene kosten geeft een verbetering van het technisch saldo. Aangezien de schadegevallen in deze tak vrij snel geregeld zijn, blijven de beleggingsopbrengsten beperkt.

Kerncijfers tak 'Voertuigcasco'

Brand¹⁸

Door een premiestijging verhoogt het premie-incasso.

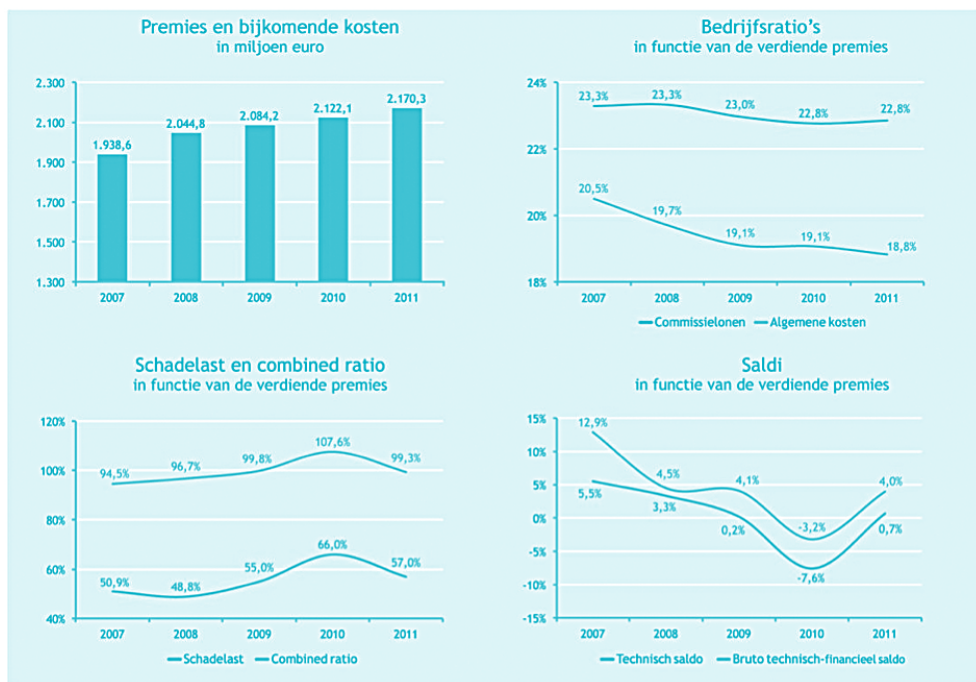
De schadelast verminderde in 2011 door de afwezigheid van zware stormen.

Deze beide vaststellingen samen leiden tot een verbeterd technisch saldo.

17 Assuralia, Kerncijfers en voornaamste resultaten van de Belgische verzekeringsmarkt 2011, p. 33 <http://www.assuralia.be>

18 Assuralia, Kerncijfers en voornaamste resultaten van de Belgische verzekeringsmarkt 2011, p. 34 <http://www.assuralia.be>

Kerncijfers tak 'Brand'

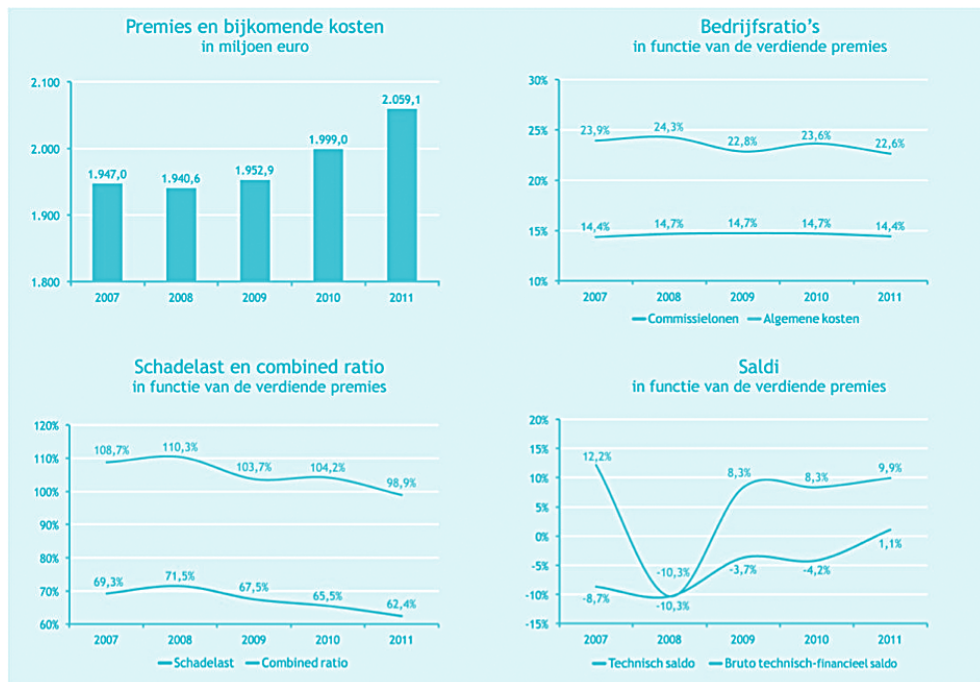
B.A. Motorvoertuigen¹⁹

De daling van de schaderatio gecombineerd met een lichte daling van de algemene kosten leidt in 2011, voor het eerst in meer dan vijftien 15 jaar tijd, tot een positief technisch saldo van 1,1%.

Met uitzondering van het jaar 2008 betekenen de beleggingsopbrengsten in deze sector een belangrijke bron van inkomsten. Tussen de aangifte van de schade en de uitkeringen verloopt er vaak een lange periode. Deze resulteert meestal dus in een belangrijke beleggingsopbrengst.

¹⁹ Assuralia, Kerncijfers en voornaamste resultaten van de Belgische verzekeringsmarkt 2011, p. 36 <http://www.assuralia.be>

Kerncijfers tak 'B.A. Motorvoertuigen'

4.4 Analyse van Leven

In 2011 bedragen de premie-inkomens voor de verrichtingen leven 18,5 miljard euro. De technische voorzieningen komen uit op meer dan 183 miljard euro.

Het commissieloon gaat in stijgende lijn, wellicht te verklaren door het feit dat verzekeraars hierdoor de nieuwe productie aanzwengelen.